

ME13GE

647001

Dunes de Mongofra

Situació

Municipi:

Maó

Coordenades UTM
(31N ETRS89):

X: 603793
Y: 4428578

Dificultat i duració

45 min

Accés

La visita a la localitat la podeu fer amb embarcació o bé des del Camí de Cavalls, desviant-vos cap a l'arenal de Mongofra o des Sivinar.

Interès principal

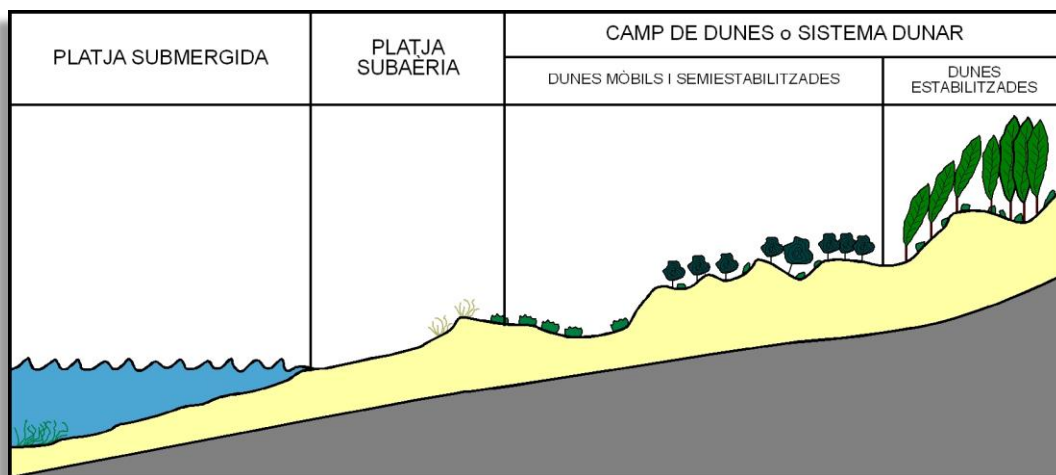
Geomorfològic

Interès secundari

Sedimentològic i estratigràfic

Descripció de la localitat

A Menorca s'han descrit gairebé una trentena de sistemes dunars en diferent estat de conservació. Els sistemes dunars corresponen a espais d'acumulació d'arena que es desenvolupen terra endins a moltes platges. Cal considerar-los com una part d'un sistema complex que coneixem com a sistemes platja-duna, on la mateixa platja es divideix en una part submergida i una altra de subaèria. Qualsevol canvi en la dinàmica marina, que controla la part submergida, o en l'eòlica, que determina la subaèria, pot comportar un desequilibri del conjunt i, en conseqüència, l'afectació tant de la platja com del sistema dunar.

Perfil d'un sistema platja-duna. La platja actua com a sector de transferència d'arena cap a les dunes. Cal destacar el paper de la *Posidonia oceanica* a la platja submergida per ser un element clau en la generació de nova arena (adaptat de Rodríguez-Perea, *et al.*, 2000).

L'interès del LIG se centra en el sistema dunar que cobreix la platja de Mongofra o des Sivinar, fonamentalment al seu marge nord-oest. Correspon principalment a una morfologia de dunes descrites com a *dunes remuntants*, *grimpadores* o *encavalcants* (de la traducció en anglès *climbing dunes*). Aquesta tipologia es relaciona amb dunes on l'arena ha ascendit per un coster per l'acció del vent. En el cas de Mongofra-Nou l'arena ha "escalat" fins a 50 m d'un penya-segat modelat en **gresos** del carbonífer (paleozoic).

Vista general de la platja de Mongofra o des Sivinar. En primer terme es pot apreciar com l'arena, empesa per la força del vent, ha remuntat el coster de roques paleozoiques al cantó nord de la cala.

La localitat permet reconèixer amb facilitat diferents tipologies evolutives de dunes. Així, a tocar de platja identificam petites dunes mòbils o embrionàries amb borró (*Ammophila arenaria*), una espècie vegetal que atrapa l'arena en moviment i crea importants acumulacions al seu entorn. Al darrere localitzam dunes estabilitzades per pins i tamarius. Cal assenyalar que a Menorca s'han reconegut nombrosos sistemes dunars que foren estabilitzats per l'activitat humana mitjançant la sembra d'arbres, especialment pins, per tal de frenar-ne l'avanç terra endins i evitar així la invasió d'arena als camps de conreu. Entre ambdues es poden reconèixer un conjunt de dunes semiestabilitzades, caracteritzades per presentar una vegetació majoritàriament de tipus arbustiu, que permet un sosteniment de l'arena més important que el de la vegetació pròpia de les dunes mòbils, però lògicament encara lluny de les dunes estabilitzades.

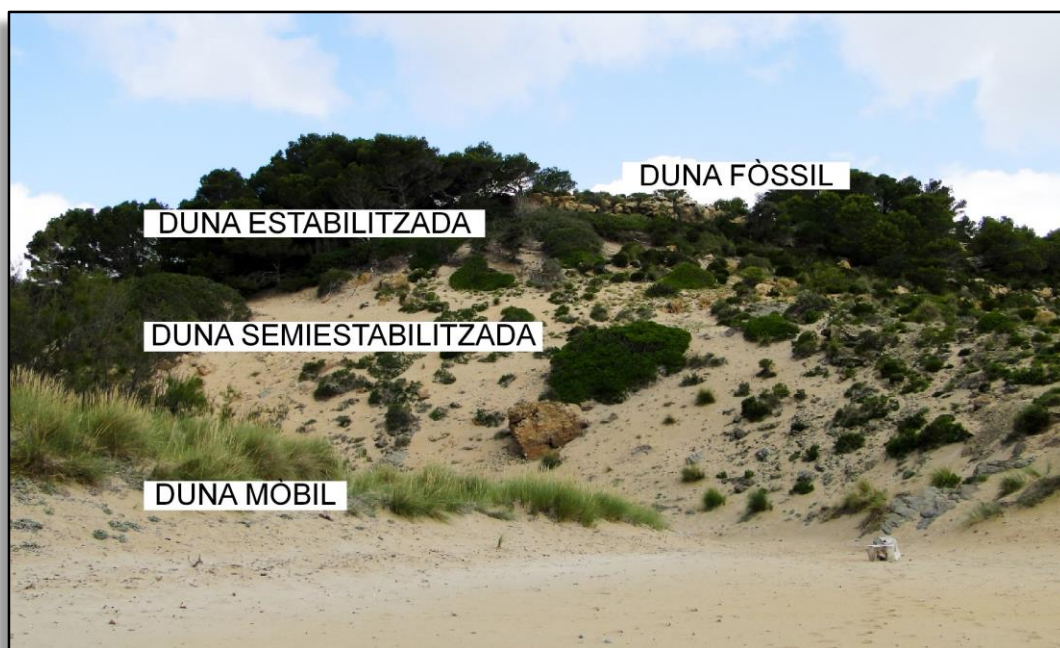

Dunes mòbils amb borró, el qual frena la velocitat del vent i, per tant, l'arena desplaçada i n'afavoreix així l'acumulació (esquerra), i dunes semiestabilitzades entre les quals sobresurt la roca sobre la qual s'ha desenvolupat la duna remuntant (dreta).

La duna és coronada per una eolianita, una roca formada per la consolidació d'un sediment, com és l'arena de la platja, que ha sigut acumulada pel vent, és a dir, correspon a una duna que ha fossilitzat. Les dunes fòssils són força freqüents a la costa nord de Menorca. S'han format en els darrers 2 milions d'anys com a conseqüència dels successius canvis climàtics que han afectat la Terra. Durant els períodes molt freds de les glaciacions, l'aigua de la Terra s'acumulava en forma de grans glaceres als pols geogràfics i a les muntanyes i, en conseqüència, el nivell del mar descendia. Aquest procés provocava que quedassin al descobert enormes extensions d'arena a mercè dels vents, que, si bufaven de mar cap a terra endins, podien arrossegar l'arena cap a la costa formant un cordó de dunes, que en trobar un obstacle com el penya-segat que limita la platja des Sivinà, es dipositaria al peu d'aquest. Les dunes fòssils des Sivinà corresponen a un segon conjunt de dunes més antigues de Menorca, després de les Cavalleria, la Mola de Fornells i de Maó i l'illa de l'Aire.

Duna estabilitzada amb el desenvolupament d'una pineda i duna fòssil que constitueix ja una roca sobre l'estabilitzada.

Parts del sistema dunar de Mongofra-Nou coronat per una duna fòssil de coloracions ocre de la qual s'han després alguns blocs pendent avall. A la part inferior, a tocar de la platja subaèria, identifiquem les dunes mòbils amb borro, per sobre les dunes semiestabilitzades amb una vegetació de tipus arbustiva, que passa a una massa forestal en l'àrea on les dunes ja estan fixades formant la duna estabilitzada.

Per a saber-ne més

- PONS, G. X.; MARTÍN-PRieto, J. A.; MIR-GUAL, M.; RODRÍGUEZ-PEREA, E., 2017. Los sistemas dunares costeros de Menorca. A: GÓMEZ-PUJOL, L.; PONS, G. X. (ed.). *Geomorfología litoral de Menorca: dinámica, evolución y prácticas de gestión*. Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, 25: 87-110.
- RODRÍGUEZ-PEREA, A.; SERVERA, J.; MARTÍN-PRieto, J. A., 2000. *Alternatives a la dependència de les platges de les Balears de la regeneració artificial: Informe METADONA*. Universitat de les Illes Balears: Col·lecció Pedagogia Ambiental, 10.
- ROSELL, J.; LLOMPART, C., 2002. *El naixement d'una illa. Menorca. Guia de geologia pràctica*. Impressió i relligat Dacs, Indústria Gràfica, SA. Moncada i Reixac. 279 p.

Recomanacions

L'accés a la localitat no presenta grans dificultats més enllà del fet que es pot considerar llarg, especialment si el comparam amb el d'altres LIG, per la qual cosa és recomanable portar calçat adequat per arribar-hi, sempre que no es visiti amb una embarcació. Les platges de Mongofra són excepcionals per banyar-s'hi.